

Відділ культури і туризму
виконавчого комітету Славутицької міської ради
Славутицька міська централізована
бібліотечна система

«Корифей української прози»

До 165- річчя від дня народження
Панаса Мирного

Бібліографічний покажчик

Славутич 2014

Даний бібліографічний покажчик підготовлено довідково-бібліографічним відділом Загальноміського бібліотечно-інформаційного центру м. Славутича.

Видання присвячене 165-річчю від дня народження Панаса Мирного – українського прозаїка та драматурга.

Покажчик містить біографію, публікації про твори письменника, видання та статті про його життя і творчість, розробки уроків, позакласних заходів, сценарії, інтернет-ресурси.

Матеріал розміщений за розділами в алфавітному порядку.

Посібник розраховано на широке коло читачів.

Укладачі: Панова Л.І., Соловйова Л.О.,
Янченко О.О.

Комп'ютерний набір: Соловйова Л.О.

Відповідальний
за випуск: Портная Н.В.

Епічні художні полотна Панаса Мирного, його соціально-психологічні романи з народного життя... ознаменували собою цілу епоху в розвитку української художньої прози.

Олесь Гончар

Панас Мирний (Панас Якович Рудченко) народився 13 травня 1849 року в родині бухгалтера повітового казначейства в місті Миргороді на Полтавщині. Незначною була освіта Панаса Рудченка, бо після кількох років навчання в Миргородському парафіяльному, а потім у Гадяцькому повітовому училищі чотирнадцятилітній хлопець йде на власний хліб.

Чиновницька служба Рудченка почалася в 1863 році в Гадяцькому повітовому суді. Наступного року він переходить у повітове казначейство помічником бухгалтера, а згодом, після короткочасного перебування в Прилуках, займає цю ж посаду в Миргородському казначействі. Так минули перші вісім років служби в невеликих містах Полтавщини.

На цей час припадають його перші спроби на ниві літературної творчості та фольклористичної діяльності. Частина зібраних П. Рудченком фольклорних матеріалів була згодом опублікована його братом Іваном Біликом у збірниках «Народные южнорусские сказки» (1869, 1870) та «Чумацкие народные песни» (1874).

З 1871 року Панас Рудченко живе і працює в Полтаві, займаючи різні посади в місцевій казенній палаті. Його зовсім не приваблювала чиновницька кар'єра (хоч сумлінне, ретельне виконання службових обов'язків і дозволило досягти високого чину дійсного статського радника). І. П. Рудченко починає пробувати свої сили в літературі. Прикладом для нього був старший брат Іван, що вже з початку 60-х років публікував свої фольклорні матеріали в «Полтавских губернских ведомостях»,

друкувався в «Основі», а пізніше видав окремі збірники казок і пісень, перекладав оповідання Тургенева, виступав у львівському журналі «Правда» з критичними статтями.

Літературна праця стає справжньою втіхою і відрадою П. Рудченка. Уриваючи час від відпочинку, просиджуючи вечори за письмовим столом, він з натхненням віддається улюбленим заняттям. Перші його твори (вірш «Україні» та оповідання «Лихий попутав»), підписані прибраним ім'ям Панас Мирний, з'явилися за кордоном, у львівському журналі «Правда» в 1872 році. Незважаючи на те, що в 70–80-х роках письменник продовжує інтенсивно працювати, його твори, в зв'язку з цензурними переслідуваннями українського слова в Російській імперії, друкуються переважно за кордоном і на Наддніпрянській Україні були майже невідомі широким колам читачів.

Так, 1874 року в журналі «Правда» побачили світ нарис «Подоріжжя од Полтави до Гадячого» та оповідання «П'яниця», а в 1877 році в Женеві з'являється повість «Лихі люди». Ще 1875 року в співавторстві з братом Іваном Біликом було закінчено роботу над романом «Хіба ревуть воли, як ясла повні?» і подано до цензури, але в зв'язку з так званім Емським указом 1876 року в Росії цей твір не був опублікований і теж вперше з'являється в Женеві у 1880 році.

Тільки в середині 80-х років твори Панаса Мирного починають друкуватися на Наддніпрянщині: на сторінках альманаху «Рада», виданого М. Старицьким у 1883–1884 рр., публікуються перші дві частини роману «Повія» та два оповідання з циклу «Як ведеться, так і живеться». 1886 року в Києві виходять збірник творів письменника «Збираниця з рідного поля» та комедія «Перемудрив». Одночасно Мирний продовжує виступати і в західноукраїнських збірниках та журналах, де друкуються такі його твори, як «Лови», «Казка про

Правду та Кривду», «Лимерівна», переспів «Дума про військо Ігоре»».

Літературні інтереси Панаса Мирного тісно поєднувалися з його громадською діяльністю. Ще за молодих років він був зв'язаний з революційним визвольним рухом, з 1875 року брав участь у нелегальній роботі революційного гуртка «Унія», який був утворений у Полтаві; під час обшуку в нього були знайдені заборонені політичні видання.

Підтримував Мирний тісні зв'язки з багатьма діячами української культури – Лисенком, Старицьким, Карпенком-Карим, Кропивницьким, Коцюбинським, Лесею Українкою, Заньковецькою, Білиловським, Жарком. Як член комісії міської думи він бере активну участь у спорудженні пам'ятника І. Котляревському в Полтаві.

Особливо посилюється громадська діяльність Панаса Мирного напередодні і в період першої російської революції. Він виступає з відозвами, в яких закликає до єднання всіх прогресивних сил у боротьбі за свободу й рівноправність жінок, співробітничав в журналі «Рідний край», що 1905 року почав видаватися в Полтаві, у ряді своїх творів («До сучасної музи», «Сон», «До братів-засланців») відгукується на революційні події.

Коли 1914 року було заборонено вшанування пам'яті Шевченка, письменник у відозві, написаній з цього приводу, висловлює глибокий протест і обурення ганебними діями царизму. Не дивно, що в 1915 р. поліція розшукує «політично підозрілу особу» Панаса Мирного.

В зв'язку з тим, що письменник, не бажаючи ускладнювати свої службові стосунки, весь час конспірувався, його особа для широких кіл читачів та, як бачимо, і для офіційних властей була таємницею. Та справа ще й в тому, що Панас Мирний, як людина виключної скромності, вважав, що треба дбати не за популярність своєї особи, а за працю на

користь народів. Вже незадовго до смерті в листі до знайомого І. Зубковського він просить не розкривати його псевдоніма: «Хотя многие мои знакомые знают, кто такой Панас Мирный, но я за жизни своей не хотел бы рекламировать своей фамилии, серьезно считая себя недостойным тех прославлений, какие создались вокруг имени Мирного»

Після встановлення Радянської влади на Україні Мирний, незважаючи на свій похилий вік, іде працювати в Полтавський губфінвідділ.

Помер Панас Мирний 28 січня 1920 року. Поховано його в Полтаві. Згідно з постановою уряду Української РСР в будинку, де жив письменник з 1903 року, утворено літературно-меморіальний музей. У 1951 році в Полтаві урочисто відкрито пам'ятник письменникові.

Твори Панаса Мирного

Мирний П. Твори: В 2 т. – К.: Наук. думка, 1989. – (Б-ка укр. літ. Дожовт. укр. літ.). – Т. 1: Оповідання. Повісті. Роман. Драматичні твори (1872–1898) / Упоряд. і приміт. М. Л. Гончарука; Авт. вступ. ст. і ред. тому П. П. Хропко. – 752 с.

Мирний П. Твори: В 2 т. – К.: Наук. думка, 1989. – (Б-ка укр. літ. Дожовт. укр. літ.). – Т. 2: Повість та оповідання. Роман (1897–1918) / Упоряд. і приміт. К. М. Секаревої. – 640 с.

Мирный П. Гулящая: Роман. – М.: МИРТ, ДАС, 1994. – 544 с.

Мирный П. Гулящая: Роман / Пер. с укр. Е. Егоровой; Вступ. статья О. Гончара. – М.: Худож. лит., 1990. – 463 с.

Мирний П. Лови: Оповідання // Український декамерон / Упоряд. Р. Піхманець. Кн 1: Дияволиця: Новели. Повість.– К.: Довіра, 1993. – С. 112–120. – (Б-ка журн. «Лель»).

Мирний П. Повія: Роман з народного життя. – К.: Дніпро, 1971. – 526 с.

Мирний П. Твори // Духовні криниці. Українська література (70–90-ті роки XIX ст.): Хрестоматія для 10 класу середніх шкіл, ліцеїв, гімназій, коледжів. Частина 1 / Упоряд. Г. Ф. Семенюк, П. П. Хропко. – К.: Освіта, 1997. – С. 73–130.

Мирний П. Хіба ревуть воли, як ясла повні?: Роман з народного життя. – К.: Дніпро, 1986. – 445 с.

Мирний П. Хіба ревуть воли, як ясла повні?: Роман з народного життя: Для серед. та ст. шк. віку. – К.: Школа, 2007. – 336 с. – (Шкільна хрестоматія).

Мирний П. Хіба ревуть воли, як ясла повні?: Роман з народного життя. – Харків: Фоліо, 2005. – 350 с. – (Укр. класика).

Мирни П. Хіба ревуть воли, як ясла повні? // Українська література: Стислий виклад змісту всіх творів за новою шкільною програмою. 10–11 кл. / Автори-упорядники Башкірова Ю. Г. та ін. – Харків: Веста: Ранок, 2007. – С. 32–79. – (Дайджест).

Мирний П. Хіба ревуть воли, як ясла повні? Роман з народного життя: Скорочено // Українська література. 10 клас: Хрестоматія / Упоряд. О. І. Борзенко, М. П. Сподарець. – 3-ге вид., перероб. і доп. – Харків: Веста: Ранок, 2008. – С. 75–148.

Мирний П., Білик І. Хіба ревуть воли, як ясла повні?: Роман з народного життя: Для серед. та ст. шк. віку. – К.: Веселка, 1981. – 366 с.

Про життя і творчість

Андрусенко В. П. и др. Панас Мирный. Роман «Разве ревут воли, если ясли полны?» («Пропащая сила») // Андрусенко В. П. и др. 50 знаменитых украинских книг. – Харьков: Фолио, 2004. – С. 82–93.

Білецький О. Панас Мирний // Духовні криниці. Українська література (70–90-ті роки XIX ст.): Хрестоматія для 10 класу середніх шкіл, ліцеїв, гімназій, коледжів. Частина 1 / Упоряд. Г. Ф. Семенюк, П. П. Хропко. – К.: Освіта, 1997. – С. 131–133.

Бузулан Г. Компаративний аналіз двох романів: «Хіба ревуть воли, як ясла повні?» П. Мирного та І. Білика і «Злочин і кара» Ф. Достоєвського // Дивослово. – 2004. – № 9. – С. 19.

Гончар О. Перший симфоніст української прози: П. Мирний // Духовні криниці. Українська література (70–90-ті роки XIX ст.): Хрестоматія для 10 класу середніх шкіл, ліцеїв, гімназій, коледжів. Частина 1 / Упоряд. Г. Ф. Семенюк, П. П. Хропко. – К.: Освіта, 1997. – С. 133–136.

Задорожна С. В., Бернадська Н. І. Панас Мирний: Художні засоби роману «Хіба ревуть воли, як ясла повні?» // С. В. Задорожна, Н. І. Бернадська Українська література. (Запитання і відповіді). – К.: Фемина, 1996. – С. 73–77.

Кодлюк Я. П., Одинцова Г. С. Панас Мирний // Кодлюк Я. П., Одинцова Г. С. Сто двадцять розповідей про письменників: Довідник для вчителя початкових класів. – К.: Наш час, 2006. – С. 90–92.

Кучеренко О. Панас Мирний прятал рукописи от жандармов в сундуке для сала: К 165-летию со дня рождения писателя // Комс. правда в Украине. – 2014. – 13 мая. – С. 16.

Мирний В. «...Жива, як і народ»: До 155-річчя від дня народження Панаса Мирного // Літературна Україна. – 2004. – 14 жовтня. – С. 4.

Мирний Панас (Панас Якович Рудченко) // Новий довідник: Укр. мова та література. – К.: ТОВ «Казка», 2005. – С. 609-616.

Мирний Панас // Провідники духовності в Україні: Довідник / За ред. І.Ф. Кураса. – К.: Вища шк., 2003. – С. 272-273.

Мирний Панас // Україна: Для дітей серед. шк. віку / Авт.-упоряд. В. М. Скляренко. – Харків: Фоліо, 2006. – С. 365. – (Дитяча енциклопедія).

Мирний Панас // Українська література. 10 клас: Хрестоматія / Упоряд. О. І. Борзенко, М. П. Сподарець. – 3-тє вид., перероб. і доп. – Харків: Веста:Ранок, 2008. – С. 74–75.

Мирний Панас // УСЕ Універсальний словник-енциклопедія. – К.: Ірина, 1999. – С. 1019.

Мирний Панас // Усі українські письменники / Упорядники Ю. І. Хізова, В. В. Щеголева. – Харків: Торсінг плюс, 2008. – С. 95–100.

Мирний Панас // Усі цитати до творів з української літератури. 5–12 класи / Укладач Н. В. Курганова. – Харків: Торсінг плюс, 2006. – С. 143–153.

Образ народного бунтаря Чіпки у соціально-психологічному романі Панаса Мирного «Хіба ревуть воли, як ясла повні?» // Захальвна книжка абітурієнта, або шпора. – К.: АТ «Обереги», 1993. – С. 18.

Солод Ю. «Хіба ревуть воли, як ясла повні?» П. Мирний – перша спроба соціально-психологічного роману в українській літературі // Ю. Солод Українська література: Конспект. – К.: Козаки, 1996. – С. 104–107.

Турчин М. Пропаща доля внука: Ще одне прочитання образу Чіпки // Дивослово. – 2004. – № 9. – С. 23.

Федоренко Т. До вивчення композиції роману «Хіба ревуть воли, як ясла повні?» // Дивослово. – 1994. – № 4. – С. 37–39.

Хропко П. Мирний Панас // Українська література у портретах і довідках: Давня література – література ХІХ ст.: Довідник. – К.: Либідь, 2000. – С. 199–201.

Хропко П. Розмаїтий талант: Панас Мирний // Духовні криниці. Українська література (70–90-ті роки ХІХ ст.): Хрестоматія для 10 класу середніх шкіл, ліцеїв, гімназій, коледжів. Частина 1 / Упоряд. Г. Ф. Семенюк, П. П. Хропко. – К.: Освіта, 1997. – С. 72-73.

Шевченко З. Панас Мирний: Спроба сучасного прочитання життєвого і творчого шляху письменника // Дивослово. – 2001. – № 12. – С. 45–48.

Інтернет-ресурси

- [uk.wikipedia.org/wiki/Панас Мирний](http://uk.wikipedia.org/wiki/Панас_Мирний) – Вікіпедія.
- <http://www.ukrclassic.com.ua/katalog/m/mirnij-panas/2280-panas-mirnij-biografiya-skorocheno> - Панас Мирний – Біографія (Скорочено).
- <http://www.ukrlib.com.ua/bio/printout.php?id=213> – Панас Мирний – Біографія.
- <http://lib.misto.kiev.ua/UKR/BIOGRAPHY/mirniy.txt> – Панас Мирний – Біографія.
- <http://www.ukrlit.vn.ua/author/mirniy.html> - Панас Мирний – Біографія, твори, статті.
- <http://www.ukrlit.vn.ua/making/hgbonh.html> – Прислів'я та приказки у романі Панаса Мирного «Хіба ревуть воли, як ясла повні?»: Шкільний твір.
- http://histpol.pl.ua/index.php/ru/?option=com_content&view=article&id=2397 – Панас Мирний – Біографія.
- <http://trebavsim.in.ua/xronologichni-tabliczi/m/mirnij-panas.html> - Панас Мирний – Хронологічні таблиці.
- http://onlyart.org.ua/?page_id=30547 – Аналіз роману П. Мирного «Хіба ревуть воли, як ясла повні?»

Зміст

Біографія П. Мирного.....	3
Твори письменника.....	7
Про життя і творчість.....	8
Інтернет-ресурси.....	11